

2023'TE 190 TÜRDEN 23 BİNDEN FAZLA KUŞ HALKALANDI

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞINA BAĞLI DKMP GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE ÖNEMLİ GÖÇ YOLLARI ÜZERİNDE BULUNAN KUŞLARIN GÖÇLERİ, ÜREMELERİ, HAYATTA KALMA BAŞARILARI GİBİ VERİLERİN ELDE EDİLMESİNE YÖNELİK HALKALAMA ÇALIŞMALARI YÜRÜTÜLÜYOR

BAKANLIĞIN ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA, 2023'TE TOPLAM 190 TÜRDEN 23 BİN 794 BİN BİREY HALKALANIRKEN EN FAZLA HALKALANAN İLK BEŞ TÜR KARABAŞLI ÖTLEĞEN, KIZILGERDAN, ÇIVGIN, SÖĞÜTBÜLBÜLÜ VE KÜÇÜK AKGERDANLI ÖTLEĞEN OLARAK SIRALANDI

TARIM VE ORMAN BAKANI YUMAKLI:

“HALKALAMA ÇALIŞMALARıyla YABAN HAYATININ ÖNEMLİ BİR PARÇASI OLAN KUŞ TÜRLERİ KORUNURKEN ELDE EDİLEN VERİLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALARA İŞİK TUTUYOR”

Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce (DKMP) kuşların göçleri, üremeleri, hayatta kalma başarıları gibi verilerin elde edilmesine yönelik yürütülen halkalama çalışmaları kapsamında, 2023 yılında 190 türden 23 bin 794 kuş halkalandı.

Kuşların önemli göç yolları üzerinde bulunan Türkiye'de yürütülen halkalama çalışmaları ile kuşların göçleri ve popülasyon dinamikleri araştırılıyor.

Kuşların tanınmasını, gerektiğinde morfometrik ve diğer ölçümlerin yapılmasını sağlamak amacıyla kuşun yakalanıp tür, yaş ve cinsiyet gibi bilgileri kayıt edildikten sonra halkanın, kuşun bacak ya da bacaklarına takılması işlemine "halkalama" adı veriliyor. Halkalama çalışmaları, kuş bilimi araştırmalarında önemli bir yer tutuyor.

Türkiye'de 2002'ye kadar düzenli ve kapsamlı halkalama çalışmaları yapılmazken 2002'de DKMP Genel Müdürlüğü, ODTÜ Biyoloji Bölümü ve Kuş Araştırmaları Derneği arasında imzalanan iş birliği protokolü ile Ulusal Halkalama Programı (UHP) başlatıldı.

UHP kapsamında ODTÜ kampüsündeki halkalamalardan sonra 2002 yılında Samsun Kızılırmak Deltası'nda halkalama faaliyetleri başladı ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi bünyesinde yürütülerek bugüne kadar geldi.

Sonraki süreçte de yeni istasyonlar ve tür bazlı çalışmalarla UHP'nin kapsamı genişletilerek birçok üniversite ve sivil toplum kuruluşu UHP çatısı altında toplandı. Uluslararası geri bildirimler, 2005 yılından beri Avrupa Kuş Halkalama Birliğine (EURING) rapor edildi.

Ülkede halihazırda Cernek Halkalama İstasyonu, Aras Kuş Araştırma ve Eğitim Merkezi, Eymir Kuş Halkalama İstasyonu ve Boğazkent Uygulamalı Çevre Eğitimi ve Kuş Halkalama İstasyonu'nda ilkbahar ve sonbahar göç dönemlerinde düzenli halkalama çalışmaları yürütülüyor. Halkalama istasyonları DKMP Genel Müdürlüğü ve üniversiteler ile yapılan protokoller çerçevesinde faaliyet gösterirken bu istasyonların dışında da halkalama faaliyetleri gerçekleştiriliyor.

KELAYNAKLARIN SOYUNUN TÜKENMESİ ÖNLENDİ

Yürütülen çalışmalar sonucunda, ülkedeki kelaynakların soyunun tükenmesinin önüne geçildi.

Göç dönemi öncesinde istasyona alınan kelaynaklar, sadece üreme dönemlerinde serbest bırakılırken yarı vahşi bir yaşam sürdüren tür olarak kabul edildi.

Bu kapsamda, kelaynakların halkalanması işlemleri "özel halkacı" lisansına sahip DKMP Genel Müdürlüğü görevlisi veterinerler tarafından yapılıyor.

Kelaynaklar üreme mevsimi sonrası kafeslere alınıyor, erişkin kelaynak kuşları taramadan geçiriliyor. Bu kapsamda, 2023 yılı üreme sezonunda yeni doğan toplam 57 yavru halkalandı. Bu yavruların biyometrik ölçüleri alınarak kaydedildi, ayrıca, cinsiyet ve genetik çalışmalar için örnekler de alındı.

Ayrıca İzmir Gediz Deltasında, DKMP Genel Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Uluslararası Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) iş birliğiyle 2023 yılı flamingo halkalama çalışmaları gerçekleştirildi.

3-6 Ağustos 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen çalışmalarla 262 yavru flamingoya hem metal hem de PVC halka takıldı, tüy ve parazit örnekleri alındı.

NESLİ TEHLİKE ALTINDAKİ TÜRLER İÇİN EYLEM PLANI

DKMP Genel Müdürlüğüne ayrıca ülkede nesli tehlike altında olan türler için eylem planı hazırlanarak uygulamaya konuldu.

Bu kapsamda, 2013 yılında hazırlanan "Ulusal Turna Eylem Planı"nın birinci Beş Yıllık (2014-2019) uygulama planı tamamlandı. 2020-2024 yıllarını kapsayan ikinci uygulama dönemi ise devam ediyor. Eylem planı kapsamında, turnaların üreme, beslenme ve kışlama alanlarının tespit edilmesi amacıyla halkalama ve uydu vericilerle takip çalışması yürütülüyor.

Bu proje ile sayıları oldukça azalmış olan turnaların ülkedeki popülasyonunun ve yaşam alanlarının korunması amacıyla yönetim araçlarının, koşullarının geliştirilmesi hedefleniyor. Bu maksatla ilk adım olarak, türün 31 yaşam alanının bilimsel olarak ortaya konabilmesi için teknolojik imkânlar da kullanılarak izleme çalışmaları gerçekleştiriliyor.

Elde edilen bilimsel veriler ışığında turnalar için önemli olan üreme, yazlama, kışlama ve göç sırasında konaklama alanları belirlenmeye başlandı. Bu çalışmalar kapsamında 27'si 2023 yılında olmak üzere

toplam 152 turna halkalandı. Halkalama çalışmalarının ardından halkalı olarak görülen ve geri bildirim yapılan turnalar kayıt altına alınmaya başlandı.

2023 YILINDA 23 BİNDEN FAZLA KUŞ HALKALANDI

2023 yılında ülke genelinde DKMP Genel Müdürlüğünce koordine edilen tüm halkalama çalışmaları sonucunda, 190 türden 23 bin 794 kuş halkalandı. Söz konusu halkalama çalışmalarının 22 bin 756'sı ise halkalama istasyonlarında gerçekleştirildi.

Halkalama istasyonlarında en fazla halkanan 10 kuş türü karabaşlı ötleğen, kızılgerdan, çıvgın, söğütbülbulü, küçük akgerdanlı ötleğen, boz ötleğen, saz kamışçını, kızılkuyruk, akgerdanlı ötleğen ve mavigerdan olarak sıralandı.

BAKAN YUMAKLI: "YABAN HAYATINI KORUMA ÇALIŞMALARIMIZ EN ÖNEMLİ FAALİYET ALANLARIMIZDAN BİRİSİ"

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, kuşların önemli göç yolları üzerinde bulunan Türkiye'nin, zengin bir yaban hayatına sahip olduğunu belirterek, "Yaban hayatını koruma ve geliştirme çalışmalarımız, en önemli faaliyet alanlarımızdan birisi" ifadelerini kullandı.

Bu zenginliği korumak için Bakanlığa bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün gerekli çalışmaları aralıksız yürüttüğünün altını çizen Yumaklı, "Halkalama istasyonlarında izleme faaliyetleri kapsamında yapılan halkalama çalışmalarının yanı sıra doğada hastalık ya da yaralanma gibi nedenlerle bulunan kuşlar da tedavi ve rehabilitasyon süreçleri tamamlandıktan sonra tabiata döndürülürken halkalanmaktadır. Halkalama çalışmaları sayesinde yaban hayatının önemli bir parçası olan kuş türleri korunurken elde edilen veriler bilimsel araştırmalara ışık tutmaktadır" değerlendirmesinde bulundu.